

دیپلماسی و میدان

نقش سردار سلیمانی در پیشبرد سیاست خارجی

امیرحسین عسکری / ایجاد یک بلوک واحد از عناصر بسیار متمایز و متنوع یکی از ابداعات سردار سلیمانی و سپاه قدس است که حداقل در سال‌های اخیر و نزدیک ایجاد چنین بلوکی از سوی قدرت‌های جهانی مسبوق به سابقه نیست؛ زیرا ائتلاف‌ها عموماً مبتنی بر کنشگری دولت‌ها بوده و یا محدود به یک عنصر مانند منطقه جغرافیایی هستند. کشورها و دولت‌ها در عرصه نظام بین‌الملل و محیط خارجی خود دارای منافع و علایقی هستند که اصولاً در دوبعد پیدا و پنهان تعریف و پیگیری می‌شوند. در کنار این مباحث، نکته اصلی و اساسی این است که چه کسی سیاست خارجی را تعریف و چه کسی آن را تدوین می‌کند؟ و چه کسی مسئول تحقق بخشیدن به آرمان‌ها و یا اهداف و یا اجرای استراتژی‌ها و تاکتیک‌هاست؟ در حوزه نظریه‌پردازی سیاست خارجی در محافل دانشگاهی و آکادمیک نیز بین سطوح مختلف سیاست خارجی تمایز گذاشته می‌شود. به‌عنوان نمونه جیمز روزنا، دانشمند و محقق حوزه سیاست خارجی اهل آمریکا، برخلاف جورج مدلسکی سه سطح سیاست خارجی را تشخیص داده است. این سه سطح عبارتند از: مجموعه‌ای از طرح‌ها و تعهدات برای اقدام و عمل در حوزه محیط بین‌الملل که جهت‌گیری مبتنی بر ادراکات و ارزش‌ها که حاصل تجارب تاریخی، سنت‌ها و هنجارهای یک کشور یا یک منطقه است و رفتار سیاست خارجی که در واقع، همان چیزی است که دیگران آن را به‌عنوان اقدامات عینی مشاهده می‌کنند. سطح نخست، توسط اسناد کلان و راهبردی مانند قانون اساسی، قوانین عادی و... تعیین می‌شود. سطح دوم، توسط مجریان و دست‌اندرکاران در قالب استراتژی‌ها و تاکتیک‌های سیاست خارجی تدوین و اعلام می‌شود و سطح رفتار به عوامل میدانی و اجرایی استراتژی‌ها و تاکتیک‌ها مربوط است که تلاش می‌کنند بر اساس راهبردهای کلان و جهت‌گیری تدوین‌شده در محیط عملیاتی سیاست خارجی و یا سیاست بین‌الملل دست‌به‌اقدام بزنند. از سوی دیگر، قدرت یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های اثرگذار بر پیشبرد اهداف

سیاست خارجی دانسته می‌شود. بدون قدرت و یا داشتن میزانی از آن اصول فرایند تحقق اهداف و منافع ملی با شکست مواجه خواهد شد. با این حال، مفهوم قدرت نیز مفهومی نسبی است و نمی‌توان آن را به‌صورت امری عینی و ملموس به‌کار برد؛ اما از سوی نظریه‌پردازان سعی شده است تا این مفهوم در قالب فرایندهای تصمیم‌گیری و پیگیری منافع ملی در حوزه سیاست خارجی تبیین شود. بر همین مبنا، تعاریف سنتی از قدرت در جهان مدرن دستخوش تغییرات عمده‌ای شده است واز این رو، اندیشمندان صاحب‌نظر در تراز جهانی به این مسأله توجه ویژه‌ای مبذول داشته‌اند. می‌توان یک اتفاق نظر را در میان اندیشمندان جهان در خصوص ابزارهای لازم برای پیشبرد اهداف سیاست خارجی مشاهده کرد که بر اساس آن بدون وجود میزانی از قدرت سخت، دیپلماسی، سیاست خارجی و مذاکره با موفقیت همراه نخواهد شد.

هدف از بیان این مقدمه، تبیین نسبت میان حوزه‌های مبنایی و بنیادی سیاست خارجی و دیپلماسی، حوزه جهت‌گیری و تعریف استراتژی و همچنین حوزه اجرا و یا عملیات میدانی است. عملیات میدانی نیز صرفاً به‌معنای عملیات نظامی نیست، بلکه شامل طیف متنوعی از اقدامات شامل دیدارهای دیپلماتیک، مذاکرات چندجانبه، انتقاد نظامی‌نامه‌ها و موافقتنامه و همچنین حوزه دفاعی، نظامی و امنیتی است. با توجه به این امر، این نوشتار در نظر دارد به‌صورت خلاصه در دوپستر حقوقی- قانونی و سیاسی به تشریح نقش سپهبد شهید قاسم سلیمانی در امر دیپلماسی و سیاست خارجی بپردازد.

سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران با هر جهت‌گیری و تاکتیک که دنبال شود، باید بر اساس اصول مبنایی و ریشهای ذکرشده در قانون اساسی باشد. در میبحث تدوین سیاست خارجی یا تعیین جهت‌گیری نیز دو دسته از منابع قابل ذکرند که شامل قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی و دستورالعمل‌های دولت و وزارت امور خارجه می‌شوند. از منظر تحلیل حقوقی به صورت قاطع می‌توان میان فعالیت‌های سردار سلیمانی و سپاه قدس در حوزه‌های عملیاتی غرب آسیا پیوستگی قابل ملاحظه‌ای را با دو سطح پیشین مشاهده کرد.

از منظر سیاسی، بحث اصلی پاسخ به این سؤال است که از نظر عملیاتی و میدانی نقش سردار سلیمانی و سپاه قدس در تحولات منطقه‌ای عامل تقویت‌کننده سیاست خارجی و دیپلماسی بوده است، یا عامل تضعیف آن. بر این اساس، شاخص‌های توسعه سیاست خارجی را با تقرارن‌های نامیوم ترکیب خواهیم کرد. منظور از تقرارن‌های نامیوم، تحولاتی است که در دوره‌ای به یک‌باره ظهور می‌کند و کشور یا ملتی را در برابر یک فورس ماژور یا عامل مشدد خارجی قرار می‌دهد.

از منظر شاخص‌های سیاسی، یکی از مهم‌ترین ابزارهای تحقق منافع ملی داشتن متحدان وفادار و خوش سابقه در نظام بین‌الملل است. از زمان پیروزی انقلاب اسلامی تاکنون، سوریه نشان‌داده همواره یکی از متحدان وفادار و قابل اعتماد ایران است. وقوع بحران در سوریه به به‌صورت خاص فشار اسد را هدف قرار داده بود به‌معنای ا دست رفتن وفادارترین متحد ایران در منطقه استراتژیک غرب آسیا بود. از این رو، فعالیت‌های سپاه قدس و سردار سلیمانی در غرب آسیا منجر به حفظ یکی از متحدان نزدیک ایران شد که به نقل از روزنامه گاردین ایران توانست با وجود مخالفت قدرت جهانی متحد خود را از سقوط نجات بدهد. اهمیت مسأله در این است که حفظ اسد به‌رغم مخالفت و عدم تمایل ایران قدرت‌های جهانی صورت گرفت که به‌صورت مشخص نقش سردار سلیمانی و سپاه قدس در این قضیه غیر قابل انکار است.

دومین دستاورد سردار سلیمانی و سپاه قدس از فعالیت‌های میدانی، ایجاد شبکه بزرگ امنیتی و نظامی در منطقه بود که به نام محور مقاومت خوانده می‌شود. اهمیت این محور در این است که اولاً، یک بلوک فرامرزی است. ثانیاً، فرامذهبی است که دربرگیرنده طیف متنوعی از گروه‌های شیعی تا جنبش‌های سنی مذهب فلسطینی می‌شود؛ ثالثاً، نه صرفاً دولتی و نه غیردولتی است. ایجاد یک بلوک واحد از عناصر بسیار متمایز و متنوع یکی از ابداعات سردار سلیمانی و سپاه قدس است که حداقل در سال‌های اخیر و نزدیک ایجاد چنین بلوکی از سوی قدرت‌های جهانی مسبوق به سابقه نیست؛ زیرا ائتلاف‌ها عموماً مبتنی بر کنشگری دولت‌ها هستند و یا محدود به یک عنصر مانند منطقه جغرافیایی. ایجاد چنین بلوکی امکان ایجاد رقابت شدیدی را با بلوک‌های رقیب از جمله تروریست‌های فعال در منطقه -جریاناتی را که از سوی اسرائیل، عربستان سعودی و... حمایت می‌شوند- فراهم می‌کند. نتیجه این امر در امنیت نگه داشتن مرزهای جمهوری اسلامی ایران بوده است.

ظهور تروریسم داعش برای ایران تقارنی نامیوم با روند پیشبرد اهداف سیاست خارجی محسوب می‌شود. در تقارن‌های نامیوم، با توجه به سریع و فوری بودن آنها کوچک‌ترین تعلل و خطای محاسباتی می‌تواند منجر به شکست‌های بزرگ شود. مبارزه با تروریسم داعش در زمانی که این گروه تروریستی به‌سرعت در حال نزدیک شدن به مرزهای ایران بود، از دیگر اقداماتی است که از سوی سردار سلیمانی و سپاه قدس در منطقه صورت گرفت و منجر به ایجاد سدی محکم در مقابل توسعه و گسترش سریع داعش در نزدیکی مرزهای ایران شد. علاوه براین، حضور فعال و قدرتمند ایران در منطقه پویژه در مبارزه با تروریسم موجب شد که ایران به‌عنوان کنشگر غیر قابل حذف در معادلات قدرت در منطقه پذیرفته شود. اخیراً جریاناتی تلاش کرده‌اند تا باعث جدایی میدان و دیپلماسی را مطرح کنند و فعالیت‌های سردار سلیمانی و سپاه قدس را عاملی برای شکست سیاست‌های منطقه‌ای ایران قلمداد کنند. از منظر حقوقی و قانونی عنوان شد که فعالیت‌های سپاه قدس و سردار سلیمانی هرگز خلاف سیاست خارجی جمهوری اسلامی نبوده است و از منظر سیاسی نیز به گوشه‌ای از دستاوردهای این شهید و سپاه قدس در پیشبرد سیاست‌های جمهوری اسلامی اشاره شد./ **ایرنا**

عملکرد دولت سابق زیر ذره‌بین بهارستان

تصویب تفحص از عملکرد سازمان بورس و اراز ۴۲۰۰ تومانی

زد. ۶۰ میلیارد دلار از سال ۹۷ برای اراز ۴۲۰۰ تومانی اختصاص داده شد علاوه بر این در سال ۱۴۰۰ در گزارش آمده که ۸ میلیارد دلار در بودجه برای این اراز اختصاص داده شد و دولت در چهار ماه اول آن را مصرف کرد اما چیزی در سرفه مردم دیده نشد.»

■ **عملکرد سازمان بورس زیر ذره‌بین تفحص مجلس**

در جلسه دیروز تحقیق و تفحص دیگری از عملکرد سازمان بورس مطرح و تصویب شد. متقاضی این طرح سید ناصر موسوی لارگانی، عضو کمیسیون اقتصادی مجلس بود. وی در توضیح ضرورت طرح خود گفت: هزار و ۵۰۰ هزار میلیارد تومان سرمایه ملت در این بازار از بین رفت، باید علل مصوبات و تخلف در اجرای سند ۲۰۳۰ شکایات‌هایی را از رئیس جمهوری سابق مطرح کرده است. ■ **تصویب تحقیق و تفحص از تفحص از ۴۲۰۰ تومانی** اتفاق مهم دیگر در جلسه روز گذشته مجلس تصویب تحقیق و تفحص از موضوع ارز ۴۲۰۰ تومانی بود. دیروز جبار کوچکی نژاد نماینده رشت در خواست تحقیق و تفحص از عملکرد دولت در اجرای قانون تأمین کالای اساسی مردم و تخصیص ارز ۴۲۰۰ تومانی و ارز نیامیی و قوانین حقوق و دستمزد را مطرح کرد که نمایندگان با این درخواست موافقت کردند. «متخلف» یاد شده‌اند. موضوع مورد تأکید در این طرح تحقیق و تفحص آن است که جلسات شورای عالی بورس و اوراق بهادار بدون دعوت از عضو ناظر مجلس برگزار شده‌اند و این طرح، عمل یاد شده را مصداق مانع‌تراشی برای ممانعت از نظارت مجلس دانسته است. «استنکاف از قانون و اجرای ناقص قانون و نقض قانون در تعیین رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار» هم از دیگر محوره‌ای طرح یاد شده است.

خبرنگار

سفرهای برون مرزی در اوج یک چهارم»، «تغییر موضع رئیس جمهوری پس از قرمز شدن اکثر استان‌ها»، «برخورد رئیس جمهوری در مقابل هشدارهای نظارتی»، «عدم ارتباط کافی و گفت‌وگوی صادقانه با مردم در جلب اعتماد و مشارکت عمومی»، «عدم اقدام مؤثر برای افزایش ظرفیت حمل و نقل عمومی

به منظور کاهش زنجیره انتقال بیماری»، «اظهارات غیر کارشناسی و متناقض رئیس جمهوری در ستاد ملی مقابله با کرونا» و «عدم برنامه‌ریزی دقیق و ظرفیت بسیار پایین شبکه‌های بهداشت برای تزریق واکسن» به عنوان سرفصل‌های قصور دولت و رئیس جمهوری سابق در مدیریت کرونا مطرح شده است. این گزارش رئیس جمهوری در پایان سال ۱۳۹۹ و عادی‌انگاری وضعیت بیماری در نوروز ۱۴۰۰، «برنامه‌ریزی برای عادی شدن وضعیت در نوروز ۱۴۰۰ و عادی‌انگاری آن از سوی رئیس جمهوری»، «عدم توجه رئیس جمهوری به تذکرات و سخنان وزیر بهداشت»، «برخورد غیرمسئولانه و متناقض با موضوع

اجتماعی کشور در اولویت خواهد بود. قالیلیاف تصریح کرد: تلاش این مجلس براین است که در سیاستگذاری از جلسه دیروز همچنین تحقیق و تفحص از ارز ۴۲۰۰ تومانی و همین طور عملکرد سازمان بورس به تصویب نمایندگان رسید.

■ **شروع جلسه با موضوع خانواده**

دیروز قبل از شروع نشست علنی مجلس امیرحسین بالکی‌پور، رئیس کمیسیون ویژه بررسی طرح حمایت از خانواده و جوانی جمعیت به ارائه توضیحاتی درباره این قانون در جلسه غیر علنی پرداخت. به گزارش خانه ملت، در همین رابطه بعد از آغاز جلسه علنی، رئیس مجلس شورای اسلامی در نطق پیش از دستور خود گفت: با تصویب این قانون منافع خانواده‌ها در اولویت قرار گرفته است. در این قانون خانواده‌ها در اولویت تسهیلات مسکن، مشوق‌های اقتصادی، تسهیلات آموزشی و شغلی قرار می‌گیرند و در یک جمع‌بندی می‌توان گفت حمایت از خانواده و مادران در سیاستگذاری‌های فرهنگی

ایمان شمسایی معارفه شد

رحیمی مدیر کل روابط عمومی دفتر رئیس جمهوری شد

محمدمهدی رحیمی

ایمان شمسایی

آیین تکریم و معارفه مدیران کل مطبوعات و خبرگزاری‌های داخلی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با حضور معاون مطبوعاتی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و شماری از مدیران و کارکنان این معاونت در سالن جلسات معاونت مطبوعاتی برگزار شد.

به‌گزارش ایرنا، فرشاد مهدی‌پور، معاون مطبوعاتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در این مراسم بر لزوم توجه ویژه به تحولات پر شتاب فضای مجازی تأکید کرد و مدیریت و ممانعت از انتشار اخبار جعلی و فیک‌نیوزها را به‌عنوان یکی از کار ویژه‌های اصلی اداره کل رسانه‌های داخلی دانست. وی ضمن اشاره به ضرورت اصلاح ساختاری و لزوم توجه ویژه به فضای مجازی در ساختار جدید این اداره کل افزود: از این جهت پیشنهاد تصدی این اداره کل به ایمان شمسایی داده شد. او فردی آگاه و دارای تجربه کافی در سطوح مختلف فعالیت‌های رسانه‌ای است.

در ادامه، ایمان شمسایی، مدیرکل مطبوعات و خبرگزاری‌های داخلی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با قدرانی از معاون مطبوعاتی و آرزوی توفیق برای مدیر کل پیشین، گفت: با وجود همه مسائل اقتصادی ناشی از تحریم‌ها و مشکلاتی که شیوع کرونا بر حوزه رسانه وارد کرد اما فضای رسانه‌ای کشور در دوره مسئولیت احسان‌الله حجتی از آرامش خوبی برخوردار بود. شمسایی از اهتمام برای انجام هر چه مطلوب‌تر وظایف و مسئولیت‌های خود خبر داد و افزود: از تمام ظرفیت‌ها و توانایی‌های همکاران در پیشبرد امور استفاده خواهم کرد. همچنین غلامحسین اسماعیلی در حکمی «محمدمهدی رحیمی» را به سمت مدیر کل روابط عمومی رئیس دفتر رئیس جمهوری منصوب کرد.

آمادگی وزارت دفاع برای انتقال دانش دفاعی به بخش‌های دیگر

وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح از آمادگی این وزارتخانه برای سرریز دانش دفاعی به بخش‌های مختلف کشور خبر داد و گفت: لازمه قدرت و قوی شدن ایران در همه بخش‌ها، رشد متناسب و توجه به همه مؤلفه‌های جهش اقتصادی است و این آمادگی را داریم تا در سرریز دانش دفاعی به بخش‌های مختلف کشور کمک کنیم.

قدرت شده‌ایم، اما لازمه قدرت و قوی شدن ایران در همه بخش‌ها، رشد متناسب و توجه به همه مؤلفه‌های جهش اقتصادی است و این آمادگی را داریم تا در سرریز دانش دفاعی به بخش‌های مختلف کشور کمک کنیم.

سفیر ایران در دیدار با عضو کابینه ارمنستان:

ایران آماده مشارکت در پروژه‌های ارمنستان است

سفیر ایران در ارمنستان با اشاره به اهمیت مسیرهای مواصلاتی به عنوان زیرساخت گسترش روابط دو کشور، بر آمادگی طرف ایرانی برای مشارکت در پروژه‌های بخش زیرساخت ارمنستان تأکید کرد. به گزارش ایرنا، «عباس بدخشان ظهوری» دردیدار با «گئل نوسیان» وزیر مدیریت منطقه‌ای و زیرساخت‌های جمهوری ارمنستان اظهار امیدواری کرد با پیگیری طرفین، روابط دو کشور در قالب کمیسیون مشترک همکاری‌های اقتصادی پیش ازیش گسترش یابد و نشست کمیسیون مشترک بزودی برگزار شود. طرفین همچنین درباره وضعیت همکاری‌های دو کشور در حوزه تبادل انرژی بویژه تمهید قرارداد تبادل گاز برزق، وضعیت اجرای پروژه خط سوم انتقال برق از ارمنستان به ایران و همچنین چشم‌انداز گسترش روابط در چهارچوب اتحادیه اقتصادی اوراسیا گفت‌وگو کردند. طرفین همچنین درخصوص آخرین تحولات منطقه رابزنی کردند و سفیر ایران با اشاره به وضعیت منطقه و بیان اینکه استان «سیونیک» برای ایران مهم است، به برنامه‌های ایران برای گسترش همکاری‌های دو کشور در این استان اشاره کرد.
دانشان کل ارمنستان هم با اشاره به سفر اخیر دانشان کل ایران به این کشور گفت: دانشان‌های کل ارمنستان و ایران به توافق‌هایی برای مقابله مشترک با چالش‌های جدید دست یافتند. به گزارش فارس «آرتور داوتیان» «دادستان کل ارمنستان در این باره گفت: «در میان این توافق‌ها، من به اراده مشترک برای پاکسازی منطقه از وجود تروریست‌ها، به لزوم اجرای کامل مکانیسم‌های قانونی که همثای ایرانی من بسیار شفاف درباره آن صحبت کرد، اهمیت زیادی می‌دهم. در روزهای اول جنگ، زمانی که اولین اطلاعات واقعی در مورد حضور تروریست‌های مزدور در منطقه بویژه در جنوب آرتساخ را دریافت کردیم، به همکاری اطلاع دادم. این موضوع مورد قدردانی همکارم قرار گرفت و اقدامات پیشگیرانه لازم انجام شد.» داوتیان ادامه داد: «امروز نیز حقایق روشنی در مورد فعالیت تروریست‌ها در منطقه و منطقه‌ای که ذکر کردم ولزوم مبارزه با این عناصر از طریق سازوکارهای حقوقی مشترک وجود دارد.»

گام‌های سپاه برای تأمین امنیت و رفع محرومیت مناطق مرزی

گرفته از سیره فرماندهان شهید دفاع مقدس است، گفت: از داخوند متعال می‌خواهیم که به برکت خون‌های پاک شهدا، اراده‌های الهی مجاهدان در مسیر تعالی انقلاب اسلامی را مصمم‌تر از همیشه‌بگرداند.

مرزها، در جهت رفع محرومیت از این مناطق نیز گام‌های مؤثری برداشته و امنیت پایدار را به ارمنغان آورده است. وی ادامه داد: تأمین امنیت در سایه رفع محرومیت، آموزه اصیل مکتب شهید شوشتری و شهدای وحدت است و این فرماندهان شهید در عمل نشان دادند که با عمل انقلابی و روحیه جهادی هم می‌توان بر مشکلات اقتصادی چیره شد، هم آسیب‌های فرهنگی و اجتماعی را رفع کرد و هم سایه شوم تهدیدات امنیتی را از کشور و ملت دور کرد. سردار پاکپور با بیان اینکه روحیه جهادی پاسداران انقلاب اسلامی الگو